

Lukijat ovat löytäneet Virittäjän kotisivun. Syyskuun aikana sinne tehtiin tuhat käyntiä. Kotisivulta löytyy muun muassa kulloisenkin numeron sisällysluettelo ja artikkelien englanninkieliset tiivistelmät. Käytävissä on myös ajantasainen joukko hakemistoja kaikista 102 vuosikerrasta. Lisäksi osallistumme Elektra-hankkeeseen, kotimaisten tieteellisten artikkelien tietopankkiin: viime vuosina ilmestyneet artikkelit saa monissa yliopistokirjastoissa jo lukea verkkomuotoisina.

Kotisivun toimittaja *Johanna Laakso* koetti taannoin virittää keskustelua tieteellisestä verkkojulkaisemisesta, sen hyvistä ja huonoista puolista. Lisäaineistoa pohtimiseen tarjoamme ensi joulun alla julkaisemalla kokeilumielessä neljännen numeron kokonaan myös verkossa. Lehden tilausmaksua ei silti kannata jättää maksamatta. Se takaa sen, että kädessä on oikea paperintuoksuinen lehti, jota voi lukea vaikka kaikki maailman koneet lakkaisivat toimimasta.

Yliopistoissa on lukukausi taas alkanut. Monet opiskelijat käyvät myös töissä: siivoavat, myyvät, opettavat. Tavoitteeksi asetettu viiden vuoden opintoputki on taloudellisista syistä useimmille opiskelijoille mahdoton toteuttaa. On opiskeltava yön myöhäisinä tunteina, kun työ, perhe ja muut velvollisuudet on ensin hoidettu. Tämä kävi konkreettisesti ilmi omalla laitoksellani käynnistyneessä graduntekijöiden postseminaarissa. Osallistujat, suuri joukko naisia, kirjoittavat melkein kaikki tutkielmaansa ansiotyön ohella.

Valmistuminen kannattaa, sillä suomen kielen ammattilaisia ei ainakaan työttömyys uhkaa. Lähivuosina maassa vapautuu yli viisisataa äidinkielenopettajan virkaa, puolet niistä pääkaupunkiseudulla. Myös suomea toisen kielenä opettavien tarve kasvaa koko ajan. Yliopistojen kannalta tilanne on hyvin haastava. Pystytäänkö vastaamaan yhteiskunnan odotuksiin? Helsingissä ei harjoittelukiintiöitä kuulemma aina saada täytetyksi. Eikö opettajiksi halukkaita ole, vai mistä oikein on kysymys?

Kielikellon viime numerossa *Pasi Lankinen* kirjoittaa äidinkielenopettajan haamusta, joka ilmaantui erään ammattitutkinnon kokeen alalaitaan. Lankisen mielestä olisi vihdoin saatava läpi ajatus kirjoittamisesta välttämättömänä osana kaikenlaista ammattitaitoa. Asia ja sen ilmaisuhan ovat yhtä, eikä sisältöä ole ilman muotoa. Samaa teemaa pohtii tässä Virittäjässä opetusneuvos *Irma Lonka*, joka esittää myös ehdotuksen äidinkielen opetuksen tukemiseksi.

Koulussa ei pidä opettaa pelkkää tietokirjoittamista, jota ylioppilastutkinnon reaali-koe lähinnä mittaisi, Lonka huomauttaa. Se on tietenkin totta. Ei edes tietokirjoittamista opi pelkästään tietokirjoittamista opiskelemalla. Ajatteluna ja itseilmaisuna sekin on mahdotonta ilman mielikuvitusta, tunteita ja retoriikkaa, joita on voitava harjoitella kirjoittamisen lajien koko skaalassa.

Tässä numerossa puhutaan Suomen monista äidinkielistä. Vähemmistökielten todellisuudessa oikeus kirjoittaa äidinkielellä on arvo sinänsä. Maassamme ilmestyi viime kesänä ensimmäinen inarinsaamenkielinen romaani. Tämän saamelaisesta mytologiasta ammentavan fantasiaromaanin kirjoittaja *Petter Morottaja* on koulupoika. Hän on yksi harvoista inarinsaamea äidinkielenään puhuvista nuorista — mutta ei ehkä kauan.